

Kontrolleret dræning.
 Tegning af miljørådgiver
 Airi Kulmala fra Finland

PROJEKT

Bæredygtige Vildmosekartofler

Hvert år synker tørvelaget i Store Vildmose, men selve hastigheden er ikke videnskabeligt undersøgt helt til bunds. Nu er en gruppe kartoffelavlere, rådgivere fra LandboNord og Seges, Smagen af Nordjylland samt Aarhus Universitet ved at undersøge omfanget over en periode på foreløbig et år. Aarhus Universitet håber på at kunne fortsætte arbejdet.

Projekt Bæredygtige Vildmosekartofler arbejder i flere spor for at bestemme den hastighed, som mosen synker med, og for at undersøge muligheder for at reducere nedsynkningshastigheden. Blandt andet undersøges udslippet af klimagasser fra mosen, tørvedybden, boreprøver, vurdering af komprimering og dyrkning af biomasse til nedmuldning samt hævnning af vandstanden.

Tørvejordene er blevet en del af klimadebatten, og der er rigtig mange uafklarede ting at forholde sig til. Hvis en tørvejord synker en centimeter pr. år, er forskernes bud, at dette svarer til en udledning på omkring 22 tons CO₂ pr. hektar pr. år. Hvis nedsynkningen kan standses, vil det betyde, at der kan dyrkes Vildmosekartofler i flere år på arealerne, klimagasudledningen kan reduceres og samtidig fastholdes der 250 nordjyske arbejdspladser.

Hævning af vandstanden

I flere dele af verden forskes der i øjeblikket intenst i, hvordan man kan udnytte tørvejrde så skånsomt som muligt. Nye erfaringer fra Finland tyder på, at det kan være en god ide at bruge kontrolleret dræning, en metode hvor drænvandet staves bagud i drænsystemet ved hjælp

Finsk kontrolbrønd som kan justeres fra markniveau. Foto: Kristoffer Piil, Seges.

af kontrolbrønde. Herved sænkes nedbrydningshastigheden af tørvejorden og samtidig nedsættes udledning af klimagasser. Grunden er, at vandet fjerner ilten i jorden og herved standses omsætningen af tørvejorden.

I Finland anvender ca. 1.400 landmænd kontrolleret dræning. Det skyldes, at finske landmænd får udbetalt tilskud til de miljøtiltag, de anvender og ikke et tilskud pr. hektar som i Danmark. Systemet anvendes i Finland kun i vækstsæsonen, da de er bange for at ligge inde med en isblok i jorden i det tidlige forår. I Danmark kan det måske anvendes hele året rundt. I tørre somre kan systemet måske virke som en slags vanding nedefra.

Kartoffelavler Jan Nørgaard har indledt de første forsøg på mosejord i Danmark fredag den 27. marts 2015. En af de yderste grøfter i Vildmosen blev blokeret med jord, en simpel efterligning af kontrolleret dræning. Det er vigtigt at få undersøgt, om der kan køres på jor-

den med maskiner i vækstsæsonen, når vandstanden hæves omkring 0,3-0,5 meter. I løbet af vækstsæsonen vil marken blive undersøgt med 12 piezometre, et instrument som kan læse vandstanden i jorden.

- Det bliver spændende at se resultatet. Normalt dræner vi jorden, så det skaber de bedste dyrkningsbetingelser, men måske viser det sig at være en fordel at tænke utraditionelt, siger Jan Nørgaard fra Vildmose Kartoflen I/S.

Svenske forskere mener, at der skal fokuseres mere på, at jorden skal ligge bar i mindst mulig tid samt på nedmuldning af organiske materialer.

De svenske resultater tyder på, at kulstoflagringen kan stige med 12 kg C for hver kg handelsgødning, der tilføres. I projektet er der dyrket både hovedafgrøder og efterafgrøder for at se, om vildmosen kan holdes ved lige ved at dyrke forskellige afgrøder. Vildmosen er dannet af ophobet plantemateriale gennem tiden. Majs og hamp gav den højeste biomasseproduktion, mens efterafgrøderne skuffede i forhold til at producere biomasse på denne jordtype.

Kartoffelavlerne mener, at havre kan være en god efterafgrøde på jordtypen, som ovenikøbet er en god sygdomssanerende afgrøde overfor mange skadegørere. Det er væsentligt at avle afgrøder med et højt indhold af ligning og et kraftigt rodnet. På dette punkt har vi i dag for lidt viden.

Ud fra dyrkningsforsøgene med hamp der indtil nu er gennemført, er det vurderet, at en hamp mark kan levere en opbygning på 0,4 ton kulstof pr. år. sva-

Hævning af vandstand i Vildmosen. Peter Küster Nielsen, Landbonord

Majs og hamp gror rigtig godt i Store Vildmose.
Foto Frank Bondgaard, Seges.

rende til en CO₂ binding i jorden på 1,5 tons CO₂ pr. år. Projektet er dog endnu på et stadie, hvor der ikke kan konkluderes på hvilken afgrøde, der vil være bedst egnet til dyrkning på spagnumjord.

Alle hovedafgrøder og efterafgrøder blev nedmuldet sidst på året i 2014. I foråret 2015 skal der lægges kartofler i parceller iblandet de forskellige typer af organisk materiale. Efter optagning

af kartoflerne i august/september skal kartoflernes kvalitet vurderes for at se hvordan udbyttet og kvaliteten af kartoflerne påvirkes af de forskellige organiske materialer.

Projektet indeholder også et studie af klimagasudledningen (CO₂ og lattergas) i en hel vækstperiode. Resultaterne af disse undersøgelser vil først være tilgængelig i begyndelse af 2016.

Links til projektet:

https://www.landbrugsinfo.dk/Miljoe/projekter/Sider/pl_miljoe_baeredygtige_vildmosekartofler_forside.aspx

https://www.landbrugsinfo.dk/Miljoe/projekter/Sider/pl_miljoe_baeredygtige_vildmosekartofler_mere_viden.aspx ■

Agrovent:

Effektive ventilations-systemer for lagerhaller.

Dacom:

Digital overvågning af jordens fugtighed, og varslings-systemer mod sygdomme.

Frigortek:

Kølesystemer for lagring af kartofler, gulerødder og løg.

Kontrol med hele processen.

Vi arbejder sammen med dig, for at du skal få det bedste udbytte og det optimale lagermiljø for dine produkter. Kontakt Arjen for mere information om digital overvågning af jordens fugtighed, og for at få mere viden om vores køle- og ventilationssystemer til løg, kartofler og gulerødder.

Arjen Baars
Rådgivning / salg
4028 1361
ab@grimme.dk

GRIMME

Løvhegnet 9-11 • Rødkærsbro • +45 8665 8499 • grimme@grimme.dk • www.grimme.dk